

Рішення
круглого столу з питань “Трансформація ОПК України: основні засади діяльності в нових умовах”

17.11.2011
м. Київ

Розглянувши проблемні питання реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу України (далі – ОПК), учасники круглого столу, який проведеного за ініціативою Національного інституту стратегічних досліджень, Українського союзу промисловців і підприємців та Асоціації “Українські оборонні технології”, констатують неефективність державного управління оборонними підприємствами, зокрема з питань реалізації військово-технічної та оборонно-промислової політики.

Так, останні ініціативи Глави держави, передбачені Указами Президента України від 10 грудня 2010 року “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 листопада 2010 року “Про виклики та загрози національній безпеці України” і від 28 грудня 2010 року “Про заходи щодо підвищення ефективності діяльності оборонно-промислового комплексу України”, впроваджуються Урядом недостатньо ефективно та дуже повільними темпами.

Основними причинами такого стану є незавершеність формування ефективної системи управління та координації діяльності оборонних підприємств різних форм власності в умовах ринкових відносин, незбалансованість структури та виробничих потужностей підприємств з реальними та перспективними оборонними потребами держави, дефіцит бюджетних та інвестиційних ресурсів, суттєве скорочення за останні роки обсягів серійного виробництва озброєння та військової техніки (далі – ОВТ) за державним оборонним замовленням, розрив та скорочення (послаблення) налагоджених десятиріччями виробничих коопераційних зв'язків між оборонними підприємствами як усередині, так і за межами України та низка інших.

Вирішення складних питань розвитку ОПК лише за рахунок створення господарчого об'єднання Державний концерн “Укроборонпром” без врегулювання всієї цілісної державної системи управління цією сферою, яка охоплює процеси стратегічного планування розвитку Воєнної організації держави, створення і виробництва ОВТ, розвитку виробничих потужностей та впровадження сучасних спеціальних технологій на підприємствах

оборонної промисловості, не дозволяє сподіватися на позитивні результати функціонування комплексу в подальшому.

Стан, у якому сьогодні знаходиться вітчизняний ОПК, оцінюється як кризисний.

Внаслідок цього не виконуються завдання і заходи чинних Державної цільової програми реформування та розвитку ОПК та Державної програми розвитку ОВТ. Зокрема досі не створені задекларовані ними вертикально-інтегровані об'єднання оборонних підприємств, установ і організацій за найважливішими напрямками розвитку й виробництва ОВТ.

Втрачається науково-технічний, виробничо-технологічний та кадровий потенціал ОПК, що негативно впливає на забезпечення обороноздатності держави й розвиток міжнародного військово-технічного співробітництва.

Прогалиною у системі державного регулювання діяльності ОПК є відсутність цільових законів, положення яких визначали б робочі механізми регулювання й управління у цій сфері.

Це стосується, насамперед визначення основних напрямів військово-технічної та оборонно-промислової політики ОПК, форм і методів державного управління, правового статусу суб'єктів ОПК, заходів економічного стимулювання його підприємств, особливостей створення, форм власності і майнових прав інтегрованих структур, а також компетенції і контролю держави за їх діяльністю. Недосконалість чинної законодавчої та нормативно-правової бази у цій сфері також не стимулює подальший розвиток ОПК та військово-технічного співробітництва з іноземними державами.

Враховуючи зазначене та з метою подальшого забезпечення розвитку оборонної промисловості, рекомендується:

1. Вважати, що прийняті протягом 2010-2011 рр. рішення за напрямом реформування та розвитку ОПК України на цей час не набули системної закінченості, що обумовлює необхідність обговорення цих питань на вищому політичному рівні, саме парламентських слуханнях та засіданні Ради Національної безпеки і оборони України та їх вирішення.

2. Забезпечення ефективної діяльності підприємств ОПК в нових умовах потребує розбудови ефективної вертикалі державного управління всім комплексом оборонних підприємств з підпорядкуванням її Президентові України як Верховному Головнокомандувачу Збройних Сил України.

З цією метою рекомендується повернутися до розгляду питання про утворення Державної оборонно-промислової комісії при Президентові України, яка готуватиме Главі держави пропозиції щодо визначення пріоритетів та напрямів державної політики з реформування і розвитку ОПК та оборонної продукції, ключових напрямів військово-технічної політики та військово-технічного співробітництва з іншими державами, та інших важливих питань забезпечення обороноздатності держави.

3. На галузевому рівні управління оборонно-промисловим комплексом продовжити реформу державного управління. З метою подальшої централізації управління оборонною промисловістю забезпечити створення галузевої державної структури в складі центральних органів державної влади, а саме Державного агентства з питань оборонно-промислового комплексу України, з наданням йому функцій державного замовника ОВТ, підготовки виробництва, розвитку сучасних технологій та відповідальності за стан та розвиток ОПК, здійснення єдиної державної політики у сфері військово-технічного співробітництва у взаємодії з іншими державними органами управління та державним концерном “Укроборонпром.”

4. Врахувати, що розвиток наукового, конструкторського та виробничого потенціалу оборонно-промислового комплексу України, реструктуризація виробництв, модернізація та оснащення підприємств новим обладнанням, розвиток сучасних технологій та підготовка інженерних кадрів в державі можливі лише за умов наявності відповідних державних довгострокових та середньострокових програм розвитку, державного оборонного замовлення та їх достатнього фінансового забезпечення за загальним фондом, в обсягах, що відповідають обґрунтованим потребам забезпечення обороноздатності держави та виробничім можливостям підприємств ОПК.

5. Прискорити завершення формування законодавчої і нормативно-правової бази:

забезпечити прийняття закону України “Про виробництво військової техніки”, доопрацювавши його з урахуванням наявних зауважень;

прийняти закон “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (редакція КМУ від 18.05.2011 р. №8531) з доповненням його статтею “Особливості банкрутства підприємств ОПК”;

прийняти закон “Про військово-технічне співробітництво з іноземними державами”;

розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроекти “Про особливості приватизації (корпоратизації підприємств у сфері діяльності ОПК”, “Про засади інноваційної діяльності у сфері ОПК”, “Про внесення змін до Закону України “Про здійснення державних закупівель” в частині непоширення дії цього закону на товари, роботи і послуги, закупівля яких здійснюється підприємствами, установами і організаціями ОПК внаслідок специфіки їх діяльності;

з метою створення реєстру єдиних виробників продукції оборонного призначення опрацювати питання щодо внесення змін до закону України від 23.09.2010 № 2560-6 “Про державне оборонне замовлення”.

б. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

забезпечити виконання Указу Президента України від 10 грудня 2010 року “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 листопада 2010 року “Про виклики та загрози національній безпеці України” в повному обсязі;

привести прогнозні показники видатків на розвиток озброєння у відповідність до обґрунтованих потреб обороноздатності держави та забезпечити розробку чергової середньострокової Державної цільової оборонної програми розвитку озброєння та військової техніки. Внести зміни до Загальнодержавної програми створення ВТЛ Ан-70 та його закупівлі за державним оборонним замовленням, визначивши його потребу для Збройних Сил України;

забезпечити фінансування державних цільових оборонних програм будівництва кораблів класу “Корвет” за проектом 58250 та “Сапсан”, а також виконання контрактних зобов’язань з проведення дослідно-конструкторських робіт з розробки ВТЛ Ан-70 та модернізації вертольота Мі-24, що розробляються в міжнародній кооперації, інших діючих державних контрактів, що виконуються підприємствами промисловості України за замовленням Міністерства оборони України;

організувати, починаючи з 2012 року, серійну закупівлю зразків озброєння та військової техніки на підприємствах ОПК України, створення яких завершено, та які прийняті на озброєння Збройних Сил України;

при розгляді питання про створення в структурі органів центральної виконавчої влади Державного агентства с питань оборонно-промислового комплексу України передбачити надання йому функцій державного

замовника оборонної продукції відповідно до вимог Генерального штабу Збройних Сил України, підготовки виробництва і розвитку спеціальних технологій та проведення єдиної державної політики у сфері військово-технічного співробітництва з іншими країнами;

внести зміни (доповнення) до Державної цільової програми реформування та розвитку ОПК на період до 2013 року після затвердження Державної цільової оборонної програми розвитку ОВТ на 2012-2017 роки, забезпечивши їх узгодження за термінами, завданнями і заходами;

здійснити інвентаризацію, перегляд та уточнення переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації та переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані, наведених, відповідно, у додатках №1 та №2 Закону України "Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації";

розробити заходи щодо підвищення конкурентоспроможності оборонної продукції на ринках озброєнь (лізинг, офсет, повернення відсоткової ставки по кредитах банків тощо);

забезпечити безперервність фінансування довгосторокових оборонних програм розвитку озброєння та військової техніки та розглянути питання формування, виконання та фінансового забезпечення державного оборонного замовлення на три роки;

з метою створення більш сприятливих умов для розвитку підприємств ОПК, виходу продукції українських підприємств на зовнішні ринки озброєнь вжити заходів щодо організації проведення Міжнародної виставки озброєнь в Києві з періодичністю один раз на два роки, починаючи з 2012 (2013) років.

7. З метою забезпечення трансформації та розвитку окремих секторів оборонно-промислової галузі рекомендуються наступні заходи:

в галузі авіабудування:

затвердження Державної комплексної програми розвитку авіаційної промисловості на період до 2020 року та налагодження серійного випуску літаків Антонов;

затвердження Державної науково-технічної програми розвитку вертольотобудування в Україні;

виконання Загальнодержавної програми створення ВТЛ Ан-70 та його закупівлі за державним оборонним замовленням;

забезпечення модернізації та продовження ресурсів експлуатації бойової авіації та вертольотів.

в галузі ракетобудування:

забезпечити фінансування затвердженої Державної космічної програми;

забезпечити підтримку комерціалізації космічних послуг;

забезпечити виконання Постанови КМУ від 10.04.2009 №491 щодо реструктуризації ДП “Виробниче об’єднання Південний машинобудівний завод” та ДП “Конструкторське бюро “Південне” ім. М.К.Янгеля”;

забезпечити виконання Державної цільової оборонної програми створення ракетного комплексу “Сапсан”;

забезпечити модернізацію наявних зенітно-ракетних комплексів військ ППО та ППО СВ;

в галузі кораблебудування:

забезпечити реалізацію Державної цільової оборонної програми будівництва кораблів класу “Корвет” за проектом 58250 та Державної цільової програми розбудови державного кордону України на період до 2015 року в частині створення кораблів та катерів для Прикордонних військ.

в галузі танкобудування та створення артилерійського озброєння:

в межах державної програми розвитку ОВТ, забезпечити створення перспективних зразків бронетанкової техніки та артилерійських систем на базі сучасних уніфікованих гусеничних платформ, а також автомобільних платформ нового покоління середньої і великої вантажопідйомності та сімейства тактичних захищених автомобілів багатоцільового призначення типу MRAP для потреб Збройних Сил України та експорту;

забезпечити створення сучасних засобів артилерійської розвідки, автоматизованих комплексів управління вогнем.

у боєприпасній галузі:

забезпечити відновлення боєприпасної галузі України та продовження виконання заходів, передбачених Указом Президента України 23.07.2009 року № 576-20 щодо невідкладних заходів з розвитку та виробництва боєприпасів для оновлення запасів ЗС;

забезпечити розширення розробки та виробництва сучасних ракет і боєприпасів, протитанкових ракетних комплексів, авіаційних засобів ураження; забезпечити відновлення боєздатності, модернізацію наявних ПЗРК та подальший їх розвиток шляхом створення нових сучасних ПЗРК та ГСН.

у галузі приладобудування та радіоелектронної галузі:

забезпечити розробку та виробництво сучасних засобів розвідки, оптичних, нічних, тепловізійних прицілів та приладів для потреб різних родів військ, систем навігації і топоприв'язки, у тому числі комбінованих з системами супутникової навігації, сучасних гіроскопічних приладів первинного орієнтування;

на основі нових сучасних технологій освоїти виробництво комплексів радіолокаційної розвідки, багатоканальних та багатофункціональних систем на основі активних цифрових фазірованих антенних решіток; продовжити роботу з модернізації наявних РЛС із забезпеченням цифрової обробки інформації,

забезпечити розробку та виробництво сучасних автоматизованих пунктів управління, збору та обробки інформації, цифрових засобів зв'язку. Прискорити роботу щодо розробки та впровадження Автоматизованої системи управління ППО і авіацією та Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами України.

8. З метою інформування керівництва держави про досягнення підприємств оборонно-промислового комплексу України, обміну досвідом роботи, визначення проблем розвитку підприємств ОПК та підготовки пропозицій щодо їх вирішення, вважати за доцільне продовжити практику щорічного проведення Всеукраїнських форумів оборонної промисловості з демонстрацією досягнень підприємств на стендах. Доручити “Асоціації “Українські оборонні технології” організувати проведення другого форуму у першому кварталі 2012 року.